ISTORICUL DONAȚIEI „VIRGIL CIOFLEC"

ALEXANDRA RUS

De numele reputatului critic și colecționar Virgil Cioflec se leagă unul dintre cele mai însemnate acte de cultură pentru Clujul primelor decenii ale secolului nostru: fondarea primei colecții de artă plastică românească, accesibilă publicului, prin donarea remarcabilei sale colecții tinerei universități clujene. Actul acesta întregește fericit fizionomia colecționarului V. Cioflec, care acordînd toată prețuirea valorilor consacrate, a reușit să deslușească, în pictura românească contemporană lui, talentele autentice, sprijinindu-le nu o dată în articolele sale de critică plastică.

Dorința sa mai veche, de a întemeia un așezămînt de folos obștesc în care tablourile adunate cu grijă și dragoste să fie puse la dispoziția unui număr cît mai mare de iubitori de frumos, se concretizează abia în urma deselor discuții, purtate în cursul lunii mai 1929, cu prietenul său Sextil Pușcariu. Acesta îl îndeamnă să îmbogățească patrimoniul Universității clujene nou înființate: « *La Cluj este un puternic centru de cultură românească. Nicăieri mai mult ca acolo minunatele pînze ale lui Grigorescu și Luchian n-ar putea găsi admiratori mai sinceri* » [1].

Astfel se născu planul pentru așa numita, inițial, « Fondația V. Cioflec ». Cele convenite între donator și Sextil Pușcariu au fost încredințate profesorului Emil Racoviță, cu însărcinarea de a le comunica rectoratului Universității și senatului universitar, care, în ședința din 10 iunie 1929, primește cu bucurie propunerea colecționarului V. Cioflec [2]. La 1 noiembrie 1929, o comisie compusă din C. Ressu, J. A. Steriadi și N. Tonitza au evaluat colecția de 31 opere ale lui N. Grigorescu, 19 ale lui Luchian și 22 opere diverse la suma de 7 546 000 lei. Universitatea putea și era dispusă să depună o sumă de 3 milioane de lei pe numele donatorului [3].

V. Cioflec precizează însă intențiile sale în scrisoarea din 17 iunie 1930, adresată profesorului Sextil Pușcariu: « *Simt o mare mulțumire că împrejurările îmi îngăduie să-mi împlinesc o nestrămutată dorință de a dona colecția mea de tablouri ale pictorilor Grigorescu și Luchian. Dorința mea este ca aceste pînze să facă podoaba a două săli. O singură condiție. Venitul la fondul de 3 000 000 de lei, echivalentul evaluării colecției, pe care Universitatea este dispusă să-l depună pe numele meu, cu dreptul de uzufruct cît timp voi trăi, să servească la noi achiziții, pentru completarea și îmbogățirea acestei prime colecții, ca treptat, numărul restrîns de pînze azi, cu vremea să devină pinacotecă. Voiesc ca din venitul fondului Virgil Cioflec, cît timp trăiesc aceste pînze să fie cumpărate de mine. După încetarea mea din viață aceeași întrebuințare se va da acestui fond, adică venitul celor 3 000 000 va folosi aceluiași scop. Se vor cumpăra lucrări importante ale pictorilor și sculptorilor români, consacrați de talentul și propria lor celebritate artistică, nu de la începători...* » [4].

Această scrisoare a fost transformată în însuși actul de fundație din 2 noiembrie 1929 [5].

În urma strădaniilor unor eminenți oameni de cultură, ca E. Racoviță, E. Hațieganu, S. Pușcariu, care au făcut active demersuri pe lîngă guvern, se obține autorizația de înființare a primei colecții de artă plastică românească în Cluj, purtînd numele donatorului « V. Cioflec » și se redactează actul de donație-acceptare în 20 iunie 1930. Tot colecției « V. Cioflec » i s-au anexat și darurile făcute Institutului de Studii Clasice și Universității clujene de către Anastase Simu, cuprinzînd 8 tablouri și desene, donația Ministerului Cultelor și Învățămîntului, de 3 tablouri și donația, constînd dintr-un tablou, din partea Ministerului de Interne [6].

Colecția astfel alcătuită (avea în total 125 de picturi și desene; 2 stampe și 3 sculpturi) a fost adăpostită în edificiul Institutului de Studii Clasice al Universității (azi strada Emil Isac nr. 2), unde i s-au destinat două săli mai mici și una mai mare. Materialul a fost instalat și panotat de donator și de directorul Institutului de Studii Clasice, E. Panaitescu; în prima sală opera lui N. Grigorescu, în a doua lucrările lui Șt. Luchian, iar în cea de a treia celelalte lucrări. La 31 octombrie 1933 colecția este catalogată pentru prima oară de prof. dr. V. Vătășianu. În prefața catalogului, prof. dr. V. Vătășianu sublinia importanța deosebită a colecției V. Cioflec: « *Menirea pinacotecii V. Cioflec este să fie și în domeniul artelor plastice un educator al marelui public și un dascăl și sfătuitor al tinerei generații artistice, năzuind ca prin achiziții noi să țină pas cu arta modernă* » [7].

În 1948, anul morții lui V. Cioflec, patrimoniul colecției se ridica la 325 lucrări cărora li se adaugă bustul colecționarului, donat de văduva acestuia.

Colecția astfel îmbogățită își continuă și își sporește importanța pentru viața culturală și artistică a Clujului prin trecerea ei în patrimoniul Muzeului de artă din Cluj, în 1951, formînd nucleul de bază al actualei galerii de artă românească a muzeului.

---

[1] Corespondență în probleme administrative, Fondația V. Cioflec, dosar 1929/30.15.5. (Copie în arhiva Muzeului).
[2] Ibid.
[3] Ibid.
[4] Ibid.
[5] Corespondența privind procesul de învățămînt, dosar 1929/30.2.P. (Copie în arhiva Muzeului).
[6] Corespondența în probleme administrative, Fondația V. Cioflec, dosar 1929/30. 15. 5 (Copie în arhiva Muzeului).
[7] V. Vătășianu, *Pinacoteca V. Cioflec*, catalog, Cluj, 1933.

https://biblioteca-digitala.ro